

ཐུགས་ཀྱི་ཚལ་ཤིང་། རྩུལ་ལྷོ་མ།
རྫོང་ལོ་ལ། ལ།

བོད་ཀྱི་ཚོས་སྤྱིད་བྱུང་འབྲེལ་སྒྲོར་བཤད་པ།

མི་སྤྲེལ་ས་དཔེ་བློན་ཁང་།

པད་ཀྱི་ཚས་མིད་རྒྱང་འབྲེལ་སྒྲོར་བཤད་པ།

དྲུང་དཀར་ཚོ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱིས་བཅུམས་པ།

*

མི་རིགས་དཔེ་སྟར་ཁང་གིས་བསྐྱུན་པ།

1981 ལོའི་ཟླ 1 བར་པར་གཞི་ 1 པ་བསྐྲུགས་པ།

1981 ལོའི་ཟླ 1 བར་པེ་ཅིན་ལ་པར་ཐངས་ 1 པ་བསྐྱུབ་པ།

དྲིམ་རིམ་སྒྲོར་རྒྱུ་ 3 ལྟར་ 7

论西藏政教合一制度

(藏文)

东嘎·洛桑赤列著

民族出版社出版 新华书店发行

民族印刷厂印刷

开本：850×1168 毫米1/32 印张：4 3/4

1981年1月第1版

1981年1月北京第1次印刷

印数：0001—3,000册 定价：0.37元

书号：M 3049(3)296

ཐུང་གཞི།

དེ་མཇུག་ 1977 ལོར། གུང་གུང་ཐོད་རང་སྐྱོང་ཁྲོལ་དང་ཁྱེད་དང་།
རང་སྐྱོང་ཁྲོལ་ལ་ཐོག་ཕྱི་ལོ་གཉིས་ལྷན་པུར་བྱུང་ནས། གུང་རང་ལ་ཐོད་ཀྱི་ཆས་
མིད་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ལས་ལུགས་དེ་གང་འདྲ་བྱས་ནས་བྱང་པའི་སྐོར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་...
ཞིག་འབྲི་དགོས་པའི་ལས་འགན་གནང་བྱང་ཞིང་། དེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ལོ་
རྒྱུས་འབྲི་བྱ་ཞིག་མ་ཡིན་པར། ཚད་སྒྲུབ་དངོས་གཙོ་སྒྲིབ་དང་ལོ་རྒྱུས་དངོས་
གཙོ་སྒྲིབ་པའི་ལྟ་ཚུལ་སྤྱད་ནས། ཐོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འབྲེལ་བྱས་ཀྱི་དུས་སྐབས་རིམ་
པའི་དཔལ་འབྱོར་ལས་ལུགས་དང་། ཆབ་སྲིད། ཆས་ལུགས་བཅས་ལ་ཞིབ་
འཇུག་བྱས་ཏེ། ཆས་མིད་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ལས་ལུགས་དེ་ཐོག་མར་ག་འདྲ་བྱས་
ནས་བྱང་པ་དང་། ཆས་སྤྱི་འབྲེལ་བྱས་འགྲོ་པའི་གོ་རིམ། མཐར་ཐུག་གི་ཕྱིན་ག་
འདྲ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་ཅ་མེད་སྤང་པ་བཅས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་.....
དགོས་སྐབས་ནང་དོན་ཏེ་ཅང་གྱི་ཆེ་ཞིང་གཏིང་ཟབ་པ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད།
ཞིབ་འཇུག་དང་ཅོམ་སྒྲིག་བྱས་པའི་གོ་རིམ་བརྒྱད་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་...
ལྟ་ཚུལ་དང་། ལོ་རྒྱུས་ལྟ་ཚུལ་ལ་བསྐྱར་བཀོད་བྱས་ཏེ་སྤྱི་ཚུགས་རིང་ལུགས་
ཀྱི་གསར་བརྗེ་འགྲོ་ལས་ཐོག་སྤྱི་མཐུད་ནས་མཐུན་བརྒྱད་ཕྱེད་རྒྱུར་སྐྱལ་ལྷག་...
ཆེན་པོ་ཐོབ་སྐབས་སྐབ་པ་ཞིག་ཡོང་རྒྱུར་བརྟེན། དཀའ་ཚུགས་ཆེ་ལ་གཟི་བརྗེད་
ལྷན་པའི་ལས་འགན་དེ་སྤྱི་ཐོམས་འཁོལ་པའི་ངང་ནས་དང་ལེན་ལྷན་པ་ཡིན།

རོན་ཀྱང་ང་རང་གིས་ཅུང་ཟད་གོ་རིམ་ལྡན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དབྱུང་གཞིའི་
 ཡིག་ཆ་རྩམ་འབྲི་བྱས་པ་དེ་དེ་རེས་སེངས་དང་པོ་ཡིན་པའི་ཐོག་རྩེད་རྒྱུ་ཡང་.....
 དངོས་གཙོ་སྤྱི་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟ་ཆུང་གི་ཆ་ཅད་ཉ་ཅང་དམའ་པའི་ཁར། དགོས་
 རེས་ཀྱི་དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཁག་གཅིག་ཕྱི་རལ་གི་རྒྱ་རྒྱུན་སྒྲ་ཆོགས་ལ་བརྟེན་...
 ནས་ལག་དུ་སོན་དཀའ་བ་དང་། རྩམ་འབྲི་བྱ་རྒྱུར་དགོས་རེས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་ཡང་
 ཉ་ཅང་ཞན་པ་བཅས་ལ་བརྟེན། ཐོག་མར་རྩོད་ལྟའི་དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་ཆ་གནད་
 བསྟུས་ཉུང་ཏུ་ཞིག་རྩམ་འབྲི་བྱས་པའི་ཟིན་ཕྱིས་སེངས་དང་པོ་དེ་གཟིགས་པ་པོ་
 ནམས་ཀྱིས་དགོངས་པ་རྩམ་བྱུང་པ་ལྟ་ཞོག ས་ས་རང་ཉིད་ཀྱང་འདྲོད་པ་ཁེངས་
 པ་ཞིག་བྱུང་མ་སོང་། དེ་རྗེས་དུས་རྩོད་རིང་པོ་མ་ཕྱིན་པར་རིམ་པ་གོང་མས་
 བཀོད་སྒྲིགས་གནང་དོན་ལྟར། ང་རང་འདི་ག་པེ་ཅིན་ཀྱང་དབྱང་མི་རིགས་
 སྤྱི་ལུ་ལྷ་ཆེན་མོར་སྤྱོད་གསོའི་ལས་གནས་སུ་རང་འཇགས་བརྒྱུད་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་...
 བཟང་པོ་སྤྱོད་པ་དང་ཆབས་ཅིག འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ཁག་ནས་དགོས་རེས་
 ཀྱི་དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཁག་གཅིག་ལྟ་སྟོག་བྱེད་རྒྱ་བྱུང་བ་མ་ཟད། མི་རིགས་
 ཁག་གི་ལོ་རྒྱུས་ལ་གཟིགས་པ་ཡངས་པའི་རྒྱ་བོད་སྤྱོད་མཐུན་ཁག་གཅིག་གིས་རིན་
 བས་བྲལ་པའི་དགོངས་འཆར་གནང་བ་ཡང་བསྟུ་ལེན་བྱས་ཏེ། སྤར་ཡང་སྟོན་
 ཡོད་རྩམ་ཡིག་གི་ཆར་གཞིའི་ཐོག་ཁ་སྟོན་དང་། བཅས་བསྒྲིགས་བྱས་གིང་།
 རྒྱ་རྗེས་སུ་ལེགས་བཅས་སེངས་བཞི་བྱས་པ་ཡིན།

རྩམ་ཡིག་འདིའི་སྒྲིགས་སྤངས་ཐད། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་སྐབས་ས་སའི་
 གནས་ཆུལ་ནམས་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་བསྒྲིགས་ཏེ་དུས་དེའི་བོད་ས་གནས་དང་མས་
 རྒྱལ་པར་གྱི་འབྲེལ་པའི་གནས་ཆུལ་དང་། དེའི་གཞི་འཛིན་སའི་ཡིག་ཆའི་མིང་
 ནམས་ས་སའི་ཐད་ཀར་བཀོད་ཐོག སྐབས་རེ་ལས་ཀའི་དགོས་མཁོའི་དབང་
 གིས་ནང་དོན་ཁ་གས་ཟུར་འདྲོན་བྱེད་དགོས་ཆེ་སྐབས་བདེ་ཡང་བ་དང་།

གཟིགས་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གཟིགས་པའི་པའི་ཆེད་དུ་དཀར་ཆག་ཀྱང་བཞོད་ཅིང་།
 ད་དུང་ཀྱ་ཡིག་གཟིགས་མ་བྱུང་བའི་སྐོ་མཐུན་ཆོར་ཅུང་ཟད་བྱགས་ཕན་གསེས་་་
 པ་ཡོང་ཅེས་ཀྱ་བོད་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་གནད་བསྐྱུས་སྐབས་དང་སྐྱུར་ནས་་་་་
 བཞོད་ཡོད།

ཙམ་ཡིག་འདི་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གནད་དོན་ཁག་གཅིག་ལོ་རྒྱུས་་་་
 ཙམ་འབྲི་གནང་མཁན་གཞན་དག་ཆོས་ཙམ་འབྲི་གནང་བྱུང་བ་རྣམས་འདིར་་་་་
 བསྐྱར་བསྐྱོས་བྱས་མེད། རོན་ཀྱང་རང་ཉིད་ལོ་རྒྱུས་དངོས་གཙུ་སྤྱོ་བའི་ཆུ་ཆད་
 ཀྱིས་མ་ཐེང་བ་དང་ད་དུང་དགོས་ཅེས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཁག་གཅིག་ལག་དུ་མ་སྔན་པ་་
 བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་ཆ་མ་ཆང་བ་དང་ནོར་འཁྲལ་ཅེས་པར་དུ་ཡོང་སྲིད་པས།
 ཀྱ་ཆེན་གཟིགས་པ་པོ་རྣམས་ཀྱི་རིན་ཐང་བྲལ་བའི་དགོངས་ཆར་ཐད་ཀའམ་ཡང་
 བ་ཡིག་ཐོག་གང་དུང་ནས་ལྷག་པོར་གནང་སྤྱོད་ཡོད་པ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན་གསལ་བཤད་དུ།
 བེ་ཅིན་ཀྱང་དབྱང་མི་རིགས་སྤྱོད་ལྷ་ཆེན་མོའི་སྐད་ཡིག་ཆན་ཁག་ཁོངས་བོད་ཀྱི་
 སྐད་ཡིག་སྤྱོད་དཔྱད་ཁང་ནས།

བོད་རིགས་དགེ་མིང་དུང་དཀར་སྐོ་བཟང་འབྲིན་ལས་ཀྱིས་
 བོད་ཀྱི་རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ལྷགས་སྤྱོ་སྤྱོ་ལོ་ 1980
 ལའི་དཔྱད་དཔལ་བཞུད་པའི་དུས་ལྷ་ཀྱིས་པའོ།

དཀར་ཆག

ཟེང་གཞི། 1-4

ཨོན་ཀེ་སེས་འཇར་མན་གྱི་ཆས་སྤྲད་བྱང་འབྲེལ་སྐྱར་ལ་གནང་
པའི་གསུང་རྩམ་དུམ་བུ། 1-2

པོད་ཀྱི་ཆས་སྤྲད་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་ལ་ཐོག་མའི་ཞིབ་
འཇུག་བྱས་པའི་ཤེས་ཚར་གནད་བསྟུན། 3-4

དང་པོ། ཆས་སྤྲད་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་མ་ཕྱུང་གོང་
ཆས་སྤྲད་ཐ་དད་དུ་གནས་པའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་
དང་། ཆས་ལུགས་ཕན་ཚུན་པར་གྱི་འཕལ་ཚད་སྐྱར། 5-61

(༡) པོད་ལ་སངས་རྒྱས་ཆས་ལུགས་མ་ཕྱུང་གོང་གི་པོན་པོའི་ཆས་
ལུགས་དང་། སྐབས་དེའི་སྤྱི་ཚོགས་གནས་ཚུལ་སྐྱར། 5

(༢) པོད་དུ་སངས་རྒྱས་ཆས་ལུགས་ཐོག་མར་དར་སྐབས་ཀྱི་དཔལ་
འབྱོར་གནས་ཚུལ་དང་། ཆབ་སྤྲད་གནས་ཚུལ་སྐྱར། 9

(༣) སངས་རྒྱས་ཆས་ལུགས་དང་པོན་པོའི་ཆས་ལུགས་པར་གྱི་
འཕལ་ཚད་སྐྱར། 19

(༤) པོད་ལ་སངས་རྒྱས་ཆས་ལུགས་ཀྱི་བྱ་པ་ཐོག་མར་ཕྱུང་བ་
དང་དུས་མཚུངས་རྒྱུ་མའི་ཆས་ལུགས་ཕྱུང་ཚུལ་སྐྱར། 27

(༥) སངས་རྒྱས་ཆས་ལུགས་ཀྱི་ཆས་བྱེད་མི་ལྟ་ནམས་བཞག་གཞིག་

བདག་པོ་ནས་མཐར་མཛད་གཞིས་ཡོད་པའི་ཞིང་བདག་གལ་རིམ་ དུ་འབྱུང་བའི་སྐོར།	30
(༤) ལྷལ་པོ་བྱང་དར་མས་ཡངས་ཀྱས་ཚས་ལྷགས་བཟུངས་པ་དང་ དེའི་འབྱུང་རྒྱུན་གང་ཡིན་སྐོར།	35
(༥) བོད་ས་གནས་སུ་བླན་གཡོག་གི་བྱུན་ལངས་བྱུང་རྗེ་སྤེལ་བྱས་ འཁོར་བ་དང་། སྐབས་དེའི་རྒྱལ་ནང་དང་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ གནས་ཚུལ་སྐོར།	40
(༦) བོད་སྤེལ་བའི་དུས་མཚུགས་དུ་བོད་ས་གནས་སུ་སྤར་ཡང་སངས་ ཀྱས་ཚས་ལྷགས་བཟུང་དར་བྱུང་བ་དང་། དེའི་འབྱུང་རྒྱུན་ སྐོར།	48
གཉིས་པ། ཚས་སྲིད་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལྷགས་དངོས་སུ་འགོ་ཚུགས་ པ་དང་། ཚས་ལྷགས་གྲུབ་མཐའ་ཁག་གི་མཐོ་རིམ་ མི་སྣས་ཚས་ལྷགས་བཅད་སྟུང་ནས་ཡན་ཚུན་སྲིད་དབང་'' འཕྲིས་རེས་བྱས་པའི་འཐབ་ཚུད་སྐོར།	62—127
(༡) ས་སྐྱ་བམ་བོད་ས་གནས་ཀྱི་སྲིད་དབང་བཟུང་བ་དང་། ས་ སྐྱ་བ་དང་འབྲི་གུང་པ་གཉིས་པར་གྱི་དམག་འཁྲུག་སྐོར།	62
(༢) ཡག་ཨ་བྲུ་པས་བོད་ས་གནས་ཀྱི་སྲིད་དབང་བཟུང་བ་དང་། དགེ་ལྷགས་པའི་ཚས་ལྷགས་གསར་དུ་དར་སྤེལ་བྱུང་བའི་ སྐོར།	76
(༣) ཡག་ཨ་བྲུ་པའི་དབང་སྐྱུར་གལ་རིམ་ནང་ཁྲལ་གྱི་དམག་ འཁྲུག་སྐོར།	80
(༤) རིན་སྐྱུངས་པ་དང་དགེ་ལྷགས་པའི་བར་གྱི་དམག་འཁྲུག་ སྐོར།	82
(༥) གཙང་པ་རྗེ་སྲིད་དང་དགེ་ལྷགས་པ་གཉིས་པར་གྱི་དམག་	

འཁྲུག་སྒྲོང་། 85

(༤) བྱ་མི་ཉན་གྱིས་གཙང་པ་ཕྱི་མིད་ཀྱི་མིད་དབང་ཅ་གཏོར་
བཏང་ནས་དེ་ཐའི་པོད་ས་གནས་མིད་གཞུང་བཅུགས་པའི་
སྒྲོང་དང་ཀམ་བཀའ་བརྒྱད་ཆོས་ལུགས་ཀྱིས་ཚུར་སྒོལ་བྱུང་
བ་ཕྱིང་འཇགས་བཏང་བའི་སྒྲོང་། 89

(༥) རྩིང་མ་དང་དགེ་ལུགས་བར་གྱི་ཆོས་ལུགས་འགལ་བ་དང་།
མཐོ་རིམ་མི་སྣ་དེ་བཅད་སྤྱད་ནས་མིད་དབང་འཕྲོས་རེས་བྱས་
པའི་དམག་འཁྲུག་སྒྲོང་། 105

(༦) ཆོས་མིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་ཉམས་འགོ་ཚུགས་པ་དང་།
དབང་རྒྱར་གྲལ་རིམ་ནང་ཁྲལ་མིད་དབང་འཕྲོག་རེས་བྱས་པའི་
འཐབ་ཚད་སྒྲོང་། 110

(༧) བཙན་ཀྲུལ་རིང་ལུགས་པའི་བཙན་འཛུལ་སྒྲོབས་ཤུགས་པོད་
དུ་མཐ་འཛུལ་བྱས་པ་དང་། པོད་ས་གནས་ཀྱི་མཐོ་རིམ་
ལོག་སྤྱད་པ་ཁག་གཅིག་གིས་མཐ་ཀྲུལ་ལ་བྱུང་གཏོད་བྱས་
པའི་སྒྲོང་། 118

(༨) པོད་ས་གནས་ཀྱི་མཐོ་རིམ་ལོག་སྤྱད་པས་ཆོས་ལུགས་དང་མི་
རིགས་ཀྱི་དར་ཆ་ཁྱེར་ནས་རོ་ལོག་ཟིང་འཁྲུག་བསྐངས་ཏེ་ཆོས་
མིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་ཅ་མེད་དུ་སྤང་བའི་སྒྲོང་། 122

གསུམ་པ། མཆུག་བསྐྱམས་གསལ་བཤད། 128—135

ཙམ་ཡིག་འདིའི་དཔྱད་གཞི་ཡིག་རིགས་སྒྲོར་རོ་སྤྱད། 136—140

ཨེན་ཀེ་སིས་འཇར་མན་གྱི་ཚས་སྤྱད་བྱང་འབྲེལ་

སྒྲིང་ལ་གནང་བའི་གསུང་རྩོམ་དུམ་བུ།

ཨེན་ཀེ་སིས་ཁོ་པས་(རྩུ་ལུ་ཏི་ཀུལ་པོ་འི་ཀུལ་ཁབ་ཀྱི་ཀུལ་པོ་ལ་ཟེར་)མི་
སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་དཔོན་རིགས་རྣམས་རྟག་དུ་ཚས་ཁབ་ལ་འགྲོ་དགོས་པ་དང་།
མི་རྣམས་ལ་གཟུང་ཉི་མའི་གཏན་འབེབས་ནན་པོ་སྤྱད་དགོས་པ།ཚས་
ལུགས་ཀྱི་སྒྲིབ་གྲུང་བཅས་སྤྱིགས་བྱ་རྒྱུ་(ས་གནས་འགའ་ཞིག་ལ་འགོ་རྩུགས་ཟིན་
པ)ཚས་ལུགས་སྒྲིབ་གྲུང་ནང་ཚས་ལ་ལྷག་བསམ་དག་མིན་དང་། ཤེས་ཡོན་
རྒྱལ་ས་ལེན་བྱ་རྒྱུ། དཔོན་གནས་མང་ཆེ་བ་ནི་ཚས་ལ་དད་པ་བྱེད་མཁན་གྱིས་
བྱེད་དགོས་རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་བྱ་ཐབས་བཟུང་བའི་ཕྱོག་ ད་དུང་ཁོས་མི་རྣམས་ཀྱིས་
ཤེས་གསལ་ལྟར་གྱི་བྱ་ཐབས་གཞན་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་བཟུང་ཡོད་པ་རེད། བྱ་
ཐབས་དང་ཐབས་ཤེས་དེ་དག་གི་ཕྱོག་ནས། རྩུ་ལུ་ཏི་ལི་ཞི་ལའི་ལེན་སྤྱི་བྱེད་
བཞི་པས་རུས་ཀྱུགས་གང་ཡོད་ཀྱིས་ཡེ་ཤུའི་ཚས་ལུགས་ཀུལ་ཁབ་ཀྱི་ནང་ལ་ཐད་
ཀར་འཇུག་པ་དང་། ཚས་དཔེའི་ནང་འཁོད་པའི་སྤྱད་རྒྱུ་གྱི་བཅའ་བེམས་
གཞིར་བཞག་ནས། ཀུལ་ཁབ་ཀྱི་བེམས་ལུགས་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་དེ་ར་
འསྤྱད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། ཨེན་གྱང་དེ་དག་ནི་ཚས་ཕྱོག་མ་དང་། ཚས་ཐད་ཀའི་
བྱ་ཐབས་ཅམ་ཞིག་རེད། ཡེ་ཤུའི་ཚས་ལུགས་ཡིན་པའི་ཀུལ་ཁབ་ཀྱི་ལས་
ལུགས་ནི་དེ་ཅམ་ཞིག་དུ་བྱེད་པ་ཞིག་མིན། གོམ་རིམ་རྗེས་མ་ནི། ཚས་ལུགས་
གསར་པའི་ཀུལ་ཁབ་དེ་ཚས་སྤྱད་ཐ་དད་དུ་གནས་པའི་བཅད་མཆམས་དེ་ལས་
བཀལ་རྒྱུའི་གོམ་སྤྱབས་དེ་རེད། ཚས་ལུགས་གསར་པའི་ཀུལ་ཁབ་དེའི་ཀུལ་པོ་
ནི་ཚས་བདག་རེད། ཁོ་པ་གཅིག་ཤུས་ཚས་ཚོགས་དང་ཀུལ་ཁབ་ཀྱི་ཚས་མཐོའི་

དབང་ཆ་དེ་བཟུང་ཡོད་པ་རེད། རྒྱལ་ཁབ་དེ་འདྲའི་མ་ཐར་ཐུག་གི་དམིགས་ཡུལ
 (ནམ་པ་)ནི་ཉི་ཀེར་གྱིས་བཤད་པའི་ཆས་སྤྱད་ཟུང་འབྲེལ་དེ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་
 རྒྱལ་པོས་ཆས་བདག་བྱེད་པའི་ལམ་ལུགས་དེ་ཡང་ཆས་ལུགས་གསར་པ་ཡོངས་
 རྒྱལ་སྤངས་འདྲ་བར་དེས་འཇིག་རྟེན་(སྤྱི)ལ་གོམ་གསོལ་བྱས་ཏེ་བརྟུན་ཐབས་
 བྱས་པ་ཅིག་རེད། རྒྱལ་པོས་ཆས་བདག་བྱེད་པའི་ལམ་ལུགས་དེས་ཆས་ཆོགས་
 ལ་ངེས་པར་དུ་ཕྱིར་མཛན་པའི་འགྲོ་གཙུག་ཞིག་ཡོད་དགོས་པ་ཁས་ལེན་བྱེད་ཀྱི་
 ཡོད་པས་ན་ལམ་ལུགས་དེ་རང་གིས་ཆས་ལུགས་གོང་མའི་ཆས་མཐོའི་དབང་ཆ་
 གཏན་ཁུལ་བ་དང་ཁས་ལེན་བྱས་པ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་ཕྱོགས་གཞན་གྱི་ཆོག་ནས་
 བརྟུན་ན། རྒྱལ་པོས་ཆས་བདག་བྱེད་པའི་ལམ་ལུགས་དེས་མི་ཡུལ་གྱི་འཇིག་
 རྟེན་གྱི་(སྤྱི)དབང་ཆ་སྟེ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབང་ཆ་ནི་ཁྲ་ན་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་
 རྩལ་བསྐྱེད་བྱས་པ་མ་ཟད། ཆས་ཆོགས་ཀྱི་དབང་ཆ་དེས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབང་
 ཆར་བརྟུན་དགོས་པ་ཞིག་མ་བྱེད་ཐབས་མེད་བཅས་ཡོད་པ་རེད། འདི་ནི་འཇིག་
 རྟེན་(སྤྱི)དབང་ཆས་ཆོགས་བར་ལ་འདྲ་མཉམ་གྱི་གོ་གནས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་
 བརྟུན་པ་མ་ཡིན་པར། ཆས་ཆོགས་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་(སྤྱི)ལ་མ་བརྟུན་ཐབས་
 མེད་བཅས་པ་ཅིག་རེད། གང་ལགས་ཞེ་ན། རྒྱལ་པོ་དེ་ཆས་བདག་དུ་མ་ཐུར་
 གོང་ལ་རྒྱལ་པོ་རང་ཡིན་པ་ལས་ཆས་ལུགས་ཀྱི་གོ་གནས་གང་ཡང་མེད་པ་རེད།
 བྱ་བའི་ཕྱོགས་གཞན་གྱི་ནི་ད་ལྟ་རྒྱལ་པོས་དབང་ཆ་མཐའ་དག(མི་ཡུལ་དང་
 བཅས་མཁའི)རང་གཅིག་ཤུའི་ལག་དུ་བཟུང་ཡོད་པ་དེ་ནི་མི་ཡུལ་གྱི་ལྟ་དབང་
 བརྟུན་ཡིན་པ་དང་། དེས་ཆས་ལུགས་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ཆས་མཐོའི་ཆད་དུ་སྐྱེད་པས་
 པའི་རྟགས་མཚན་བརྟན་པ་རེད་ཅེས་སྟོབ་རྟོན་གནང་འདུག

ཡིན་ཀེ་མའི་རྒྱ་ལུ་ཅི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རྒྱ་ལུ་རྟེ་ལེ་ཞི་ལའི་
 ལེན་གྱི་སྟངས་ལེ་ཞེས་པའི་གསུང་རྩམ་ནས་དངས་པ།
 ལེན་བྱ་རྒྱ་རྒྱ་རབ་བརྟན་གྱིས་རྒྱ་ཡིག་ནས་ཡོད་མཁའ་དུ་བརྟུན།
 ཡི་གེ་འབྲི་མཁན་དུང་དཀར་སྟོ་བཟང་འཕྲིན་ལས།

ཟ࿳་པ་ 1977 ལོའི་ཟ࿳་ 5 ཚེས་ 4 ལ།

བོད་ཀྱི་ཚས་སྲིད་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་ ལ་ཐོག་མའི་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་ ཞེས་ཚར་གནད་བསྐྱེས།

བོད་ཀྱི་ཚས་སྲིད་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་དེ་གང་འདྲ་བྱས་ནས་བྱང་བ་
 དང་། དེའི་འཕེལ་ཁྱུས་ཀྱི་གོ་རིམ། མཐར་ཐིམ་ལྟར་བྱས་ནས་ཅ་མེད་སྤང་བ་
 བཅས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐད་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་སྐབས་དེ་སྔོན་ལོ་རྒྱུས་སྒྲིབ་ཚར་ལྟ་.....
 ལྟངས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་བྱང་ལྟར་བ་སྟེ།

གྲོ་མཐུན་འགའ་ཞིག་གིས་ངོས་འཛིན་བྱས་པར། བོད་ལ་སངས་རྒྱུས་
 ཚས་ལུགས་བྱང་བ་ནས་བབྱང་སྐབས་དེའི་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དང་བྱང་འབྲེལ་བྱས་
 བས་དར་ཁྱུས་བྱང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་ཆབ་སྲིད་དང་ཁ་བཤམ་ནས་རང་ཅུགས་སྒྲ་
 དར་བ་ཞིག་མིན། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི། བྲལ་རིམ་ཡོད་པའི་སྤྱི་ཚུགས་ནང་བྱང་
 བའི་ཚས་ལུགས་ཤིག་ཡིན་ཕྱིན། བྲལ་རིམ་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ཆབ་སྲིད་མཚན་པ་
 ཞིག་ཡིན་དགོས་པ་ལས། ཆབ་སྲིད་དང་ཁ་བཤམ་ནས་ཁེར་རྒྱུང་རང་ཅུགས་སྒྲ་
 གནས་པའི་ཚས་ལུགས་ཤིག་ཅ་བ་ནས་ཡོང་མི་སྲིད། དེར་བརྟེན་བྱལ་པོ་སྤང་
 བཅན་སྐམ་པོའི་སྐབས་སངས་རྒྱུས་ཚས་ལུགས་ཀྱི་ནང་དོན་སྤྲིམས་ཡིག་ཐོག་.....
 བཀོད་དེ་འབངས་ནམས་ཚས་སྤྲིམས་སྒྲུང་དགོས་པར་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་དེ་...
 ནི་ཚས་ལུགས་ཆབ་སྲིད་དྲ་འཕྲུལ་བའི་དྲས་རིམ་དང་པོ་ཡིན་ཞེས་ཟེར།

ཡང་གྲོ་མཐུན་འགའ་ཞིག་གིས་བསམས་པར། ཚས་ལུགས་ཀྱིས་བྲལ་

རིམ་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ཆབ་སྲིད་མཚན་པ་དེ་ནི་ཚོས་སྲིད་བྱང་འབྲེལ་གྱི་དོན་མིན།
ཚོས་སྲིད་གཉིས་ཀའི་འགོ་གཙོ་མི་གཅིག་གིས་བྱས་པ་དེ་ཚོས་སྲིད་བྱང་འབྲེལ་...
གྱི་གོ་དོན་ཡིན་ཟེར།

གོང་གསལ་ལྟ་སྟངས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་པོ་དེ་ནས་གང་ཡང་དག་པ་ཡིན་...
མིན་སྐོར་འབྲེལ་ཡོད་མར་ལེན་གསུང་ཙམ་སྐོབ་སྐྱོང་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ་...
བརྒྱད། གོང་གསལ་གྱི་ལྟ་ཚུལ་དང་པོ་དེ་ཆན་རིག་དང་མཐུན་པའི་ལྟ་ཚུལ་ཆ་
ཆང་བ་ཞིག་མིན་པར་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཞིང་། ལྷག་པར་དུ་ཙམ་ཡིག་འདིའི་
མགོར་བྱུང་དུ་བཀོད་པའི་ཨོན་ཀེ་མིས་འཇར་མན་གྱི་ཚོས་སྲིད་བྱང་འབྲེལ་སྐོར་...
ལ་གནང་བའི་གསུང་ཙམ་《རྩ་ལྷ་ཏི་ཀུལ་ཁབ་གྱི་ཀུལ་པོ་རྩ་ལྷ་ཏི་ལེ་ཞི་ལའི་...
ལན་སྐུ་མེང་བཞི་པ》ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་དེའི་ནང་། ཚོས་སྲིད་བྱང་འབྲེལ་ཟེར་
བ་ལུལ་གྱི་ཀུལ་པོ་དང་ཚོས་བདག་གཉིས་ཀ་མི་གཅིག་གིས་བྱས་པ་དེར་ཟེར་བ་...
དང་། ལམ་ལུགས་དེ་མ་བྱུང་གོང་ཚོས་སྲིད་ཐ་དད་དུ་གནས་པའི་དུས་རིམ་ཞིག་
བརྒྱད་མུང་ཡོད་པར་གསུངས་པ་དེས། གོམ་གང་མདུན་སྐོས་ཀྱིས་ཐོད་གྱི་ཚོས་
སྲིད་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་གང་འདྲ་བྱས་ནས་བྱུང་བའི་སྐོར་ལ་སྒོ་སྒོ་ཆེན་...
པོ་ཞིག་ཕྱེ་བྱུང་བ་བྱུང་ཞིང་། ཐོད་གྱི་ཚོས་སྲིད་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་དེ་
ཡང་ཐོག་མར་ལུལ་གྱི་ཀུལ་པོ་དང་ཚོས་བདག་གཉིས་སོ་སོར་ཡོད་པའི་དུས་རིམ་
བརྒྱད་ནས་མཐར་ཀུལ་པོ་དང་ཚོས་བདག་གཉིས་ཀ་མི་གཅིག་གིས་བྱེད་པའི་ཚོས་
སྲིད་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་གཞི་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་པར་གསལ་བཤད་བྱེད་བྱུང་
བ་བཅས་འདིར་དེའི་སྐོར་གཤམ་གསལ་ལྟར་དོན་ཆན་གསུམ་དུ་ཕྱེ་ནས་བཤད་...
གྱི་ཡིན།

དང་པོ། ཚེས་སྲིད་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་མ་བྱང་
 གོང་ཚེས་སྲིད་ཐ་དད་དུ་གནས་པའི་དུས་སྐབས་
 གྱི་གནས་ཚུལ་དང་། ཚེས་ལུགས་པན་ཚུན་
 བར་གྱི་འཕལ་ཚད་སྐོར།

(༡) བོད་ལ་སངས་རྒྱས་ཚེས་ལུགས་མ་བྱང་གོང་གི་ཚན་
 བའི་ཚེས་ལུགས་དང་། སྐབས་དེའི་ཚུ་ཚེས་
 གནས་ཚུལ་སྐོར།

འཇིག་རྟེན་ཐོག་གི་བྱ་དངོས་ཆང་མའི་འགྱུར་ལྷོག་དེ་ཡང་ཐོག་མར་ཆ་...
 གས་དང་གངས་འཁོར་ཐོག་གི་འགྱུར་ལྷོག་བྱང་བ་བརྒྱད་ནས་མཐར་ཁྱོ་བའི་...
 འགྱུར་ལྷོག་ཡང་གི་ཡོད་པ་ལྟར། བོད་ཀྱི་ཚེས་སྲིད་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་
 དེ་ཡང་ཐོག་མར་ཚེས་སྲིད་ཐ་དད་དུ་གནས་པའི་ནམ་པའི་ཐོག་ནས་རིམ་བཞིན་...
 འཇམ་རྒྱས་དང་འགྱུར་ལྷོག་བྱང་བ་ཞིག་དང་། ལམ་ལུགས་དེ་དུས་སྐབས་གཅིག་
 བར་སྐོར་བྱ་བྱང་བའི་སྐར་ཚུལ་ཞིག་མེད་པར། ཚེས་ལུགས་དར་བ་ནས་བརྒྱང་
 ཚེས་སྲིད་ཐ་དད་དུ་གནས་པའི་གོ་རིམ་བརྒྱད་ཚེས་ལུགས་མི་སྣ་ཁག་གཅིག་གི་...
 གལ་རིམ་གྱི་རྩ་བའི་རིམ་བཞིན་འགྱུར་ལྷོག་ཕྱིན་པའི་ཡང་རེས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཞིག་...
 རང་རེད། དེར་བརྟེན་ང་ཚོས་མོ་རྒྱས་ཀྱི་དུས་སྐབས་རེས་ཅན་དེ་གཉིས་བར་གྱི་
 འབྲེལ་བ་དང་། འགྱུར་ལྷོག་གི་གནས་ཚུལ་ལ་ཐོག་མར་ལྟ་ཅམ་ཞིག་བྱེད་དོ།

དེ་སྐོན་པོ་དེ་གི་ལོ་རྒྱུས་ཚར། པོ་དེ་ལ་སངས་རྒྱལ་ཚས་ལུགས་①མ་ཕྱུང་
 ཞོང་རྒྱལ་པོ་གཉེན་ཁྲི་བཅན་པོ་ནས་རྒྱལ་པོ་ལྷ་མོ་མོ་རི་གཉེན་བཅན་གྱི་བར་...
 རྒྱལ་རབས་ཉི་ཤུ་ཅ་བཅུ་རིང་པོ་དེ་གི་ཆབ་སྲིད་དེ་སྤྱང་། རྩེའུ། བོན།
 གསུམ་གྱིས་བསྐྱངས་ཞེས་གསལ་བ་དེར་གཞི་བཟུང་ན། པོ་དེ་གི་ཆབ་སྲིད་དང་
 བོན་པོ་འཛི་ཚས་ལུགས་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་བྱས་པའི་ཚས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་...
 ལུགས་ཀྱི་གསང་སྐྱེས་ཚས་ལུགས་པོ་དེ་ལ་མ་དང་གོང་ནས་ཕྱུང་ཟིན་ཡོད་པ་ལྟ་
 བུ་ཞིག་འདྲུག་ཅུང་ཞིབ་དུ་བརྟགས་སྐབས། དེ་དུས་རྒྱལ་པོ་ཚར་སྐྱ་བོན་ཟེར་
 བའི་རྒྱལ་པོ་འཛི་ཐ་མ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ན་མས་རྒྱལ་པོ་འཛི་སྐྱ་རིམ་བྱེད་མཁན་ཅམ་...
 ཡིན་པ་ལས་སྲིད་དབང་བཟུང་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཚད་མི་འདྲུག པོ་དེ་ཡིག་ཐོག་
 འཁོད་པའི་པོ་དེ་གི་ལོ་རྒྱུས་མང་པོ་ཞིག་གི་ནང་རྒྱལ་པོ་སྲིད་བཅན་སྐམ་པོ་མ་...
 ཕྱང་གོང་གི་ལོ་བཅུ་བཅུ་སྐམ་ཅུ་སྐམ་གཅིག་གི་སྐོན་ལ་པོ་དེ་གི་རྒྱལ་པོ་དང་པོ་...
 གཉེན་ཁྲི་བཅན་པོ་ཕྱང་བ་བཤད་པ་ལྟར་ན། པོ་དེ་གི་རབ་བྱུང་གོང་གི་སྐུ་ཀྱུ་
 འདས་ལོ་ ༧༩ ལོར་བྱི (ཉན་རླབ་མའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མ་ཉན་ལྷ་རྟུ་འོན་ཚོ་འཛི་ཁྲི་...
 ལོ་དུག་པ)②ཟླ་ལོ་ 117 ལོར་ཕྱུང་ཞིང་། རྒྱལ་པོ་འདིའི་དུས་ཚེ་མི་གསེན་གྱི་
 རྒྱ་རྒྱལ་ཟེར་བས་བོན་བསྐྱར་བ་དང་། དེ་ནི་པོ་དེ་ས་གནས་རང་དུ་ཐོག་མར་
 ཕྱང་བའི་བོན་པོ་ཡིན་པར་《བོན་པོ་འཛི་ལོ་རྒྱུས་》དང་། 《རྒྱ་ལའི་ལྷ་པོ་འདི་བ་ཐེར་
 དཔྱད་ཀྱི་རྒྱལ་མའི་སྤྱད་པུངས།》 བཞུ་ཆེན་བསྐྱེད་ནམས་གྲགས་པས་བཅུ་མས་
 པའི་《དེ་བ་ཐེར་དམར་པོ་གསར་མ་རྒྱལ་རབས་འབྲུལ་གྱི་ལྷ་མིག་》གངས་ ༡༠ ༢༥
 བཅས་སུ་གསལ་ཞིང་། རྒྱལ་པོ་གཉེན་ཁྲི་བཅན་པོ་འཛི་དུས་སུ་ཕྱང་བའི་བོན་
 ཚས་དེ་ནི་པོ་དེ་ས་གནས་རང་དུ་ཐོག་མར་ཕྱང་བའི་བོན་ཚས་ཡིན་པས་མིང་ལ་
 བརྟེན་བོན་ཟེར། ཚས་ལུགས་དེ་ནི་སྤར་ཡོད་གཞོད་མའི་ཚས་ལུགས་ཀྱི་བསམ་

① འདི་སྐོན་《པོ་དེ་གི་སངས་རྒྱལ་ཚས་ལུགས་》ཟེར་བ་ཞིག་ཟུར་དུ་བྲིས་བ་དེར་གསལ།

② འདི་འོ་སྐུ་ཀྱུ་འའདས་ལོ་ནི་ཁ་ཆེ་བཞུ་ཆེན་སྐུ་ཀྱུ་མི་འཛི་ལུགས་གཞིར་བཟུང་བ་ཡིན།

སྒྲི་ཆང་གཞི་ཤོག་འབྲུང་བ་ལཱ་ལྟ་དང་། ལཱ་ལྟ། བྱིས་ལྟ། དག་
 ལྟ། ཞང་ལྟ་སྐགས་ལྟ་རིགས་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་ཡོད་པ་དེ་ཆོར། མེས་ཅན་
 བ་ཕྱགས་དང་། ར་ལུག ལུ་བ་སྐགས་བསད་ནས་མཆོད་པ་འབྲུལ་བ་དང་།
 མི་ཤི་ཆར་ནས་འདྲེ་ལ་སྦྱིས་པ་དང་། ལྟ་ལ་སྦྱིས་པ་ཡོད་པ་མ་ཟད། ལྟ་
 འདྲེ་གི་ནས་མི་ལ་སྦྱིས་པ་འདྲ་ཡོད་པས་སྦྱི་བ་ལྟ་བུ་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་གྱི་ཡོད།
 དེ་ལ་ཁོ་རྒྱས་ཤོག་ཐོན་དཀར་པོ་ཟེར་ཞིང་། དེ་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་རིགས་
 པའི་གཞུང་ལུགས་གང་ཡང་མེད། རྒྱལ་རབས་བརྒྱད་པ་རྒྱལ་པོ་གྱི་གུམ་བཅན་
 པའི་དུས་སུ་མངའ་རིས་ཞང་ཞུང་གི་ལཱ་དུ་གཤེན་རབས་མི་པོ་ཆེ་(ཡངས་གར་
 སུ་ཐོན་སྟོན་པ་གཤེན་རབས་ཟེར་)ཟེར་བ་དེ་བྱུང་ཞིང་། དེ་རྒྱ་གར་ནུབ་ཕྱོགས་
 གྱི་དྲ་སྐག་①བརྒྱད་ནས་ཐོད་དུ་འཁྱར་བའི་སུ་ལྟོགས་དབང་ཕྱག་པའི་ལྟ་བ་དེ་
 དང་ལྟར་ཡོད་ཐོན་པའི་ཆོས་གཉིས་བསྐྱེད་དེ་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་……
 གསར་གཏོད་བྱས་པ་དེ་ནི་འཁྱར་ཐོན་ཟེར་བ་དེ་ཡིན་པ་ལས་བརྗོལ་ཐོན་
 མིན།

ཐོན་ཆོས་གསར་པ་དེར་སྤངས་གཤེན་ཟེར་ཞིང་། དེས་སྦྱི་བ་ལྟ་བུ་ཟེར་བ་
 གཏན་ནས་ཁས་ལེན་གྱི་མེད་དུང་། ལྟ་འདྲེ་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་གྱི་ཡོད། ཁོ་
 ཆོས་ཁས་ལེན་པའི་ལྟ་ནི་མི་དེ་གསོན་པོར་སྟོད་དུས་མི་དེའི་ཆོ་སྐྱེལ་སྤངས་སྦྱི་བ་
 བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། འདྲེ་ནི་མི་དེ་གསོན་པོར་སྟོད་སྐབས་སྐྱེལ་གི་
 བདག་པོ་བྱེད་པ་མ་ཟད། མི་དེ་གི་རྗེས་སྐྱོ་སྐྱེལ་དེ་འདྲེ་དེས་ཁྱེར་ནས་འགྲོ་བ་
 དང་། ད་དུང་མི་དེའི་བྱིས་ཆང་དང་མི་རྒྱུད་རྗེས་མར་ཡང་སུ་མཐུད་ནས་གནོད་

① ཐོད་གྱི་ཁོ་རྒྱས་ཤོག་བཞོད་པའི་དྲ་སྐག་ནི་དབྱི་ལང་ལ་གོ་དགོས། དེའི་རྒྱ་མཆན་ནི།
 ཐང་ཐའི་ཅུང་གི་བྱིན་ཀོན་གྱི་ལོ་བཅུ་དྲུག་ལྷི་ལོ་ 642 ལོར་རྒྱ་གར་ནུབ་ཕྱོགས་གྱི་དྲ་སྐག་ཨ་པོས་
 དབྱི་ལང་ལ་དམག་དངས་ཏེ་དབྱི་ལང་ཨ་པོའི་འག་དུ་ཤོར་ཞིང་དེ་ནས་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་དབྱི་
 ལང་ལ་དམག་མ་དངས་བར་དབྱི་ལང་དེ་དྲ་སྐག་ཨ་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མངའ་འོག་དུ་བཟུང་བ་རེད།